

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/32/2014
Identifikačné číslo spisu:	1207213467
Dátum vydania rozhodnutia:	27.05.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Anna Koval'ová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1207213467.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej, a sudkýň JUDr. Anny Koval'ovej a JUDr. Edity Bakošovej, v právnej veci navrhovateľa MUDr. C., bývajúceho v Y., zastúpeného advokátskou kanceláriou Mgr. Karol Rajnoha, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Tobručná č. 7, proti odporcom 1/ RNDr. C., bývajúcemu v J., 2/ W. a 3/ L., bývajúcimi v J., odporcovia 1/ až 3/ zastúpenými JUDr. Adrianou Grendovou, advokátkou v J., C. č. X, o určenie neplatnosti vydedenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 14 C 95/2007, o dovolaní odporcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. apríla 2013 sp. zn. 5 Co 500/2011, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaní 1/ až 3/ sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania 81,46 Eur Advokátskej kancelárii Mgr. Karol Rajnoha, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Tobručná č. 7, do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 1. júla 2011 č.k. 14 C 95/2007-82 zamietol návrh navrhovateľa a vyslovil, že navrhovateľ je povinný zaplatiť odporkyni 2/ a odporkyni 3/ trovy konania 530,70 Eur na účet ich právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti rozsudku a odporcovi 1/ právo na náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že na to, aby mohol navrhovateľovmu návrhu vyhovieť, bolo potrebné, aby navrhovateľ existenciu konkrétnych dôvodov v konaní pred súdom vyvrátil, resp. aby preukázal, že o poručiťku záujem prejavovala, avšak poručiťka tento záujem odmietala. K týmto záverom dospel na základe posúdenia dôvodnosti vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka teda, že potomok o poručiťka trvale neprejavuje skutočný záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal. Preto bolo potrebné zistiť, či išlo o taký nezáujem, ktorý bol trvalý, v dôsledku čoho neprejavoval voči poručiťkovi záujem o jeho život a zdravie. Aj keď na intenzitu záujmu či kontaktov poručiťka i potomok môžu mať rozdielne názory, je potrebné objektívne posúdiť stupeň záujmu potomka o poručiťka.

Uviedol, že poručiťka dôvody vydedenia v listine o vydedení časovo i vecne konkretizovala. V listine o vydedení uviedla konkrétne skutočnosti, ktoré svojim obsahom naplňajú predpoklady vydedenia potomka uvedené v § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka. V odôvodnení rozhodnutia zdôraznil, že navrhovateľ nepopieral skutočnosť, že sa s poručiťkou nekontaktoval, avšak príčina tohto stavu podľa neho bola práve na strane poručiťky, ktorá sa s ním odmietala stretnúť, pokiaľ neskončí pomer so svojou priateľkou, ktorá sa neskôr stala jeho manželkou. Poukázal aj na to, že ak neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťka v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka skutočne vyvolané samotným poručiťom, nemožno takéto správanie sa potomka považovať za naplnenie jedného zo zákonných dôvodov vydedenia. Navrhovateľ tvrdil, že poručiťka nebola schopná sa vyrovnáť so skutočnosťou, že opustil svoju predchádzajúcu rodinu kvôli staršej a vydatej žene, ktorá má navyše z predchádzajúceho manželstva viacero detí. Tieto tvrdenia však podľa názoru okresného súdu nemali oporu vo vykonanom dokazovaní, z ktorých vyplýva, že navrhovateľov rozvod a následne vzťah s novou partnerkou sa síce stretli s nevôľou jeho rodičov, avšak tieto samé o sebe dôvodom vydedenia neboli. Súd prvého stupňa mal za to, že dôvodom vydedenia nebolo vedenie neusporiadaného života navrhovateľom, ale skutočnosť, že o poručiťku neprejavoval záujem a nevhodne sa k nej správal. Tieto skutočnosti mali vyplynúť z výpovedí svedkov, ako aj z výpovede samotnej poručiťky, zachytenej v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 18 C 144/2001. Navrhovateľ na preukázanie tvrdenia o tom, že o poručiťku prejavoval záujem, ale tá ho odmietala, žiadne dôkazy resp. návrhy na vykonanie dôkazov nepredložil a nevyvrátil ani jeden z vecne konkretizovaných dôvodov vydedenia. Preto dospel k záveru, že dôvody vydedenia navrhovateľa poručiťkou boli dané. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľa rozsudkom zo 16. apríla 2013, sp. zn. 5 Co 500/2011 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že dôvody vydedenia navrhovateľa jeho matkou C. zomrelou 12. októbra 2006, uvedené v Notárskej zápisnici spísanej notárom JUDr. Miroslavom Pavlovičom dňa 17. septembra 1997, pod sp. zn. N 403/97, NZ 394/97 a potvrdené v dodatku závetu zo dňa 20. januára 1999 nie sú dané. Odporcom 1/ až 3/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania navrhovateľa vo výške 1 130,42 Eur advokátskej kancelárii Mgr. Karol Rajnoha, s.r.o. do troch dní.

Svoje rozhodnutie odôvodnil jednak citáciou § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, podľa ktorého poručiť môže vydediť potomka tiež vtedy ak o poručiťka trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, a tiež jeho výkladom, pri ktorom zdôraznil, že o prejavovanie opravdivého záujmu o poručiťka nejde, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťom.

Na rozdiel od súdu prvého stupňa po čiastočnom doplnení, resp. zopakovaní dokazovania výsluchom účastníkov a oboznámení sa s výpoveďami svedkov v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 18 C 144/01 dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Uviedol, že z výsledkov dokazovania pred súdom prvého stupňa ako i z výsledkov doplneného dokazovania odvolacím súdom vyplynulo, že nezáujem navrhovateľa na kontaktoch s rodičmi resp. s matkou bol v značnej miere ovplyvnený samotnou poručiťkou. Rodičia navrhovateľa mali dobré vzťahy s prvou manželkou navrhovateľa, tieto zostali nezmenené aj po rozvoze prvého manželstva navrhovateľa. Druhú manželku navrhovateľa jeho rodičia neprijali, nebolo pre nich akceptovateľné, aby navštevovala rodinu spolu s navrhovateľom aj ona, pričom navrhovateľ toto videl ako zásadnú podmienku obnovenia vzťahu s rodičmi. Poručiťka ako dominantná osobnosť zasahovala navrhovateľovi do súkromia, s čím on nesúhlasil, komunikácia bola problematická, vzhľadom na jeho novú manželku. Tieto skutočnosti vyplynuli z výpovede svedka PhDr. K., ale aj z výpovede svedkyne K., nakoniec i z výpovede RNDr. C., MUDr. R. a poručiťky samotnej v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 144/01. Ak teda poručiťka uviedla ako dôvod vydedenia nedostatok opravdivého záujmu zo strany navrhovateľa, bolo potrebné prihliadnuť aj na možnosti navrhovateľa ako potomka, takýto záujem prejať, taktiež na súvisiace okolnosti, za ktorých nie je možné navrhovateľovi klásť za vinu, že záujem o matku či rodičov neprejavoval. Z jeho strany, vychádzajúc z vykonaného dokazovania nešlo o zavinené neprejavovanie opravdivého záujmu. Preto napadnutý rozsudok podľa § 220 O.s.p. zmenil a návrhu vyhovel. O trovách

odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie odporcovia 1/ až 3/. Žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa a prizná im trovy za odvolacie a dovolacie konanie. Dovolanie odôvodnili tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ďalej namietali, že odvolací súd vo svojom odôvodnení rozhodnutia uvádza, že doplnil dokazovanie výsluchmi účastníkov, avšak nevedia o aké doplnenie sa jedná, keďže spis bol pripojený a oboznámený v konaní pred okresným súdom, pričom od výsluchov v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 144/2001 uplynula značná doba, počas ktorej sa vo vzťahu poručiťky a vydedeného mohla vôľa zmeniť a aj zmenila. Výtýkali rozsudku odvolacieho súdu, že sa opiera o výpovede svedkov spread viac ako desať rokov. Rozhodnutie odvolacieho súdu tak vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu a preto sú nesprávne aj jeho právne závery.

Navrhovateľ vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadal tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť a žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd je podľa ust. § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný uplatneným dovolacím dôvodom; z úradnej povinnosti skúma iba vady uvedené v § 237 O.s.p. a iné vady konania len vtedy, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady v zmysle § 237 O.s.p. a iné vady konania však zo súdneho spisu nevyplyvajú. Dovolací súd preto skúmal správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu a to právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke opodstatnenosti uplatneného nároku.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení sa vyvodzujú právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétna právna norma. Nesprávne posúdenie chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny predpis alebo ak síce aplikoval správny predpis, nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka poručiť mal môže vydediť potomka tiež vtedy, ak o poručiť mal trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal.

Vydedením rozumieme jednostranný výslovný prejav poručiťovej vôle, ktorým sa odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo, ktoré by mu inak patrilo podľa zákona. Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiť mal musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia a zaraďuje ich do štyroch skupín. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení.

Skúmanie tejto možnosti poručiť mal a predpokladov vydedenia musí byť však posudzované aj so zreteľom na tú skutočnosť, či potomok poručiť mal mal riadnu možnosť o poručiť mal prejavíť opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavíť mal t.j., že poručiť mal mal sám záujem sa s dieťaťom stýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy.

Podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné otázku, či potomok o poručiť mal trvale neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, posudzovať vždy s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Z hľadisk, ktoré je potrebné pri tomto dôvode vydedenia vždy skúmať je aj to, či potomok

poručiťa mal reálnu možnosť o poručiťa prejavíť opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavíť, t.j. či poručiťa mal sám záujem sa s potomkom stýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy; vydedenie prichádza do úvahy len tam, kde poručiťa o tento blízky príbuzenský vzťah stojí, kde sa ho nezáujem potomka osobne citovo dotýka, kde mu tento stav vadí, nie v prípade, keď ide o situáciu, keď je mu tento stav ľahostajný, prípadne, keď k nemu aj sám prispel. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v citovanom ustanovení totiž vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu.

Podľa názoru dovolacieho súdu výklad uvedeného ustanovenia odvolacím súdom v prejednávanej veci bol správny. Právne závery odvolacieho súdu zodpovedajú skutkovým zisteniam vyplývajúcim z vykonaného dokazovania. Odvolací súd sa správne zaoberal tým, či správanie žalobcu, t.j. neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťku, s prihliadnutím na správanie sa samotnej poručiťky k nemu ako potomkovi, môže byť považované za (ne)zavinené. Vzhľadom na námietky dovolateľa správne postupoval, keď doplnil dokazovanie - výsluchmi účastníkov, oboznámením s obsahom spisu Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C 144/01. Postupoval v súlade s ust. § 211 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého ak tento zákon neustanovil inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa a v zmysle § 215 O.s.p., v zmysle ktorého za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd. V tomto smere preto nemohla obstať ani dovolacia námietka odporcu 1/, že odvolací súd nejasným spôsobom doplnil dokazovanie.

Z obsahu zápisnice z pojednávania jasne vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní 16. apríla 2013, kedy vyhlásil rozsudok vo veci za prítomnosti účastníkov, doplnil dokazovanie výpoveďami účastníkov v konaní pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 18 C 144/01 a s výpoveďou poručiťky urobenej v označenom konaní. Odvolací súd tak vychádzal z jasne zisteného skutkového stavu a jeho právne závery zodpovedajú skutkovým zisteniam vyplývajúcim z vykonaného dokazovania.

Dovolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu ako aj s dôvodmi napadnutého rozsudku.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu smerujúce proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovaným, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobca podal návrh o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy konania aj vyčísľil. Dovolací súd žalobcovi priznal náhradu trov konania spočívajúcu v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu doručenému Okresnému súdu Bratislava II 20. augusta 2013 (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v zmysle znení neskorších predpisov). Základnú sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 11 ods. 1 písm. a/ tejto vyhlášky vo výške 60,07 Eur, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky) 7,81 Eur s 20% DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky) 13,58 Eur spolu predstavuje 81,46 Eur.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.